

www.ketab.ir

میراث ناملموس | استان همدان

عنوان و نام پدیدآور: میراث ناملموس استان همدان / مؤلفین علی المامیر... [و دیگران]؛ ویراستار خلیل الله بیک محمدی.

مشخصات نشر: تهران: بنیاد ایرانشناسی، ۱۴۰۱.

مشخصات ظاهری: ۲۶۴ ص. مصور (رنگی).

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۸۷۷۶-۳۶-۲

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

یادداشت: مؤلفین علی المامیر، محسن جانجان، فریبا نعمتی، زهرا شیرزادی، زینب خسروی.

یادداشت: کتاب حاضر با حمایت مالی و معنوی اداره کل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی استان همدان منتشر شده است.

یادداشت: کتابنامه: ص. ۲۵۷ - ۲۶۴.

موضوع: همدان

Hamadan (Iran)

همدان -- آثار تاریخی

Hamadan (Iran) -- Antiquities

شناسه افزوده: المامیر، علی، ۱۳۵۲-

رده‌بندی کنگره: DSR۲۱۲۷

رده‌بندی دیویی: ۹۵۵/۴۳۳

شماره کتاب‌شناسی ملی: ۸۵۱۹۹۸

اطلاعات رکورد کتاب‌شناسی: فیا

بنیاد ایران‌شناسی
شعبه استان همدان

اداره کل میراث فرهنگی،
موزه و گردشگری استان همدان

میراث ناملموس استان همدان

مؤلفین: علی المامیر، محسن جانجان، فریبا نعمتی، زهرا شیرزادی، زینب خسروی

ویراستار: خلیل الله بیک محمدی

حامی مالی و معنوی: اداره کل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی استان همدان

ناشر: بنیاد ایران‌شناسی

گرافیکست (طرح جلد و صفحه‌آرا): خلیل الله بیک محمدی

چاپ: طراحان باستان

نوبت چاپ: اول

سال چاپ: ۱۴۰۱

شمارگان: ۱۰۰۰

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۸۷۷۶-۳۶-۲

همه حقوق این اثر برای اداره کل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی استان همدان محفوظ است.

فهرست مطالب

۱۳	پیش گفتار
۱۵	مقدمه

فصل اول

۲۵	جغرافیای استان همدان
۲۶	ناهمواری‌ها
۲۶	ارتفاعات
۲۷	دشت‌ها
۲۷	آب‌وهوا
۲۸	رودخانه‌ها

فصل دوم

۳۳	آداب و رسوم اجتماعی
۳۴	آداب و رسوم اجتماعی در سال شمسی
۳۵	فال سوزن در شب چله
۳۸	مراسم کوسه گلین
۴۱	مراسم شکرگزاری آب در روستای هیزج شهرستان قهاوند
۴۳	جشن تیرگان در روستای ورکانه شهرستان همدان

- ۴۵ مراسم گردو تکانی در شهر توپسرکان
 ۴۷ آداب و رسوم اجتماعی در سال قمری
 ۴۷ مراسم‌های مذهبی عزاداری و سوگواری
 ۴۷ مراسم ماه محرم
 ۴۸ مراسم تعزیه
 ۴۹ مراسم عزاداری عاشورا در محله جولان همدان
 ۵۲ مراسم تعزیه هئیت امامزاده یحیی در همدان
 ۵۴ مراسم شاهزاده علی‌اصغر (ع) در همدان
 ۵۵ مراسم تعزیه در مریانج
 ۵۷ عزاداری محرم در آوزرمان ملایر
 ۵۸ مراسم سینه‌زنی شهر مهاجران در بهار
 ۶۰ رسم قنبرخوانی در روز ۲۱ رمضان در شهر توپسرکان
 ۶۲ اعیاد مذهبی
 ۶۲ عید قربان در روستای خورونده شهرستان رزن

فصل سوم

- ۶۷ غذاهای سنتی در استان همدان
 ۶۸ غذاهای سنتی شهر همدان
 ۶۸ خورشت غوره بادمجان
 ۶۹ خورشت ماست
 ۷۰ کباب سرداشی
 ۷۱ آش پتله
 ۷۲ آش کشک هویج
 ۷۳ آش گوجه‌فرنگی
 ۷۳ آش کاجی
 ۷۴ آش برنج
 ۷۴ آبگوشت کلم
 ۷۵ آبگوشت قرمه‌سبزی
 ۷۵ آبگوشت یخنی
 ۷۶ قوت
 ۷۷ نان کماج
 ۷۸ نان گرده

۷۹	شیرمال
۸۰	انگشت‌پیچ
۸۱	حلوا زرده
۸۳	ترحلوا
۸۴	غذاهای سنتی شهر ملایر
۸۴	آش ترش
۸۵	شیره‌پزی انگور در روستای مانیزان در شهرستان ملایر
۸۶	تهیه باسلق روستای مانیزان در شهرستان ملایر
۸۷	تهیه حلوا مغزی در ملایر
۸۸	تهیه شیرینی شیره ترخینه در ملایر
۸۹	آش یادمجان در شهرستان‌های نهاوند و ملایر
۹۰	پخت کلوچه روستای گوراب در شهرستان‌های ملایر و نهاوند
۹۰	غذاهای سنتی شهر نهاوند
۹۲	آش وُرکواز در شهرستان نهاوند
۹۲	شیرینی صئل در نهاوند
۹۲	غذاهای سنتی تویسرکان
۹۴	آش سماق
۹۴	کوکوی گردو
۹۵	حلوای گردو
۹۵	شاطه حلوا
۹۶	مربای گلی زرد
۹۹	ترشی گردو
۱۰۰	نان مغزی
۱۰۰	غذاهای سنتی سایر شهرهای استان
۱۰۲	عیران شوربا در روستای اکنلو کبودرآهنگ
۱۰۲	آش غازیاقی در قهوردعلیا کبودرآهنگ
۱۰۳	آش خیار در شهرستان اسداباد
۱۰۴	تهیه شربت پالوده در لالچین
۱۰۵	

فصل چهارم

۱۰۹	صنایع دستی استان همدان
۱۱۲	صنعت سفالگری

۱۱۲	پیشینه صنعت سفال در استان همدان
۱۱۶	سفالگری در لالجین
۱۱۸	مراحل ساخت سفال
۱۱۸	آماده سازی مواد
۱۱۸	تولید سفال
۱۲۰	پخت سفال
۱۲۰	شیوه زدن لعاب در سفالگری لالجین
۱۲۴	هنر-صنعت های چرمی
۱۲۴	هنر صنعت دباغی
۱۲۴	پیشینه صنعت دباغی
۱۲۷	روش دباغی
۱۲۹	سراجی سنتی
۱۲۹	پیشینه سراجی
۱۳۱	تولید وسایل مختلف از چرم
۱۳۱	مواد اولیه
۱۳۱	ابزار و وسایل سراجی
۱۳۲	مراحل و شیوه انجام کار
۱۳۴	زین سازی
۱۳۴	مواد اولیه
۱۳۵	ابزار و وسایل زین سازی
۱۳۵	مراحل و شیوه انجام کار
۱۳۶	هنر-صنعت های چوبی
۱۳۶	منبت کاری
۱۳۷	پیشینه منبت کاری در استان همدان
۱۴۲	مواد اولیه
۱۴۲	ابزار و وسایل منبت کاری
۱۴۳	مراحل و شیوه انجام کار
۱۴۵	گره چینی
۱۴۵	پیشینه گره چینی
۱۴۶	تلفیق گره چینی و اُرسی سازی
۱۴۷	ابزار و وسایل گره چینی
۱۵۰	اصطلاحات هنر-صنعت گره چینی

۱۵۰	مراحل و شیوه انجام کار
۱۵۱	معرفی آثار شاخص گروه چینی استادکاران همدان
۱۵۲	نازک کاری چوب
۱۵۳	پیشینه نازک کاری چوب
۱۵۶	مواد اولیه
۱۵۶	ابزار و وسایل نازک کاری
۱۶۰	مراحل و شیوه انجام کار
۱۶۰	ویژگی های شاخص نازک کاری در استان همدان
۱۶۲	خراطی چوب
۱۶۲	پیشینه خراطی
۱۶۲	مواد اولیه
۱۶۴	ابزار و وسایل خراطی
۱۶۵	مراحل و شیوه انجام کار
۱۶۶	آثار شاخص خراطی در دوره معاصر
۱۶۸	مروارافی
۱۶۸	پیشینه مروارافی
۱۶۸	مواد اولیه
۱۶۹	مراحل و شیوه انجام کار
۱۷۲	چلنگری
۱۷۳	چاقوسازی
۱۷۳	پیشینه چاقوسازی
۱۷۵	مواد اولیه
۱۷۵	ابزار و وسایل چاقوسازی
۱۷۶	مراحل و شیوه انجام کار
۱۷۶	قفل سازی
۱۷۷	پیشینه قفل سازی
۱۷۷	مواد اولیه
۱۷۸	ابزار و وسایل قفل سازی
۱۷۹	مراحل و شیوه انجام کار
۱۸۰	حلبی سازی
۱۸۱	پیشینه حلبی سازی
۱۸۲	مواد اولیه

پیش‌گفتار

میراث ناملموس، بدون شک از افتخارات هر ملت و کشوری است که بخش بسیار مهمی از میراث فرهنگی را شامل می‌شود. میراث فرهنگی ناملموس، بخش زنده از میراث است که به‌دست بازماندگان و به‌مرور به‌صورت پیوسته مورد استفاده و بازآفرینی قرار گرفته و طول زمان بر ارزش آن افزوده شده و حسی هویت و تعلق به انسان و جامعه بخشیده است. در جوامع مختلف، اشتراکاتی در میراث فرهنگی ناملموس به چشم می‌خورد، باوجود این‌که این جوامع می‌توانند بسیار دور از هم و هر کدام در گوشه‌ای از دنیا باشند. این میراث مشترک می‌تواند به حس احترام و درک افراد جوامع از طرف مقابل بیانجامد. میراث ناملموس، یکی از اصلی‌ترین دلایل برای گفت‌وگوی بین جوامع با فرهنگ‌های مختلف با هم است. میراث فرهنگی ناملموس گنجینه‌ای از دانش و مهارت و هنر است که از یک نسل به نسل دیگر منتقل شده‌اند و از نقش به‌سزایی در توسعه قلمروها تا توسعه اشخاص برخوردار است.

استان همدان به لحاظ دارا بودن ظرفیت‌های غنی و پررنگ در حوزه‌های میراث فرهنگی ملموس و ناملموس نقش پررنگ و تأثیرگذاری را در کشور به لحاظ پتانسیل‌های فرهنگی دارد. همین امر موجب شد به علت عدم وجود پژوهش و مطالعات متمرکز در حوزه میراث فرهنگی ناملموس کتاب حاضر به رشته تحریر درآید.

در پایان بر خود لازم می‌دانم از حضرت آیت‌الله سید محمد خامنه‌ای ریاست محترم بنیاد ایران‌شناسی کشور، جناب آقای دکتر محمد بهرام‌زاده (معاون محترم پژوهشی بنیاد ایران‌شناسی)، سرکار خانم مونا طوسی در بخش پیگیری و چاپ

بنیاد ایران شناسی، دکتر خلیل الله بیک محمدی (ویراستار، طراح جلد و صفحه‌آرا) و جناب آقای محسن جانجان و سرکار خانم‌ها فریبا نعمتی، زهرا شیرزادی و زینب خسروی که در کار تألیف کتاب همکاری داشته‌اند و همچنین از همه عزیزانی که در به سرانجام رسیدن این مهم کوشش نموده‌اند، قدردانی نمایم.

علی‌المیر

مدیر کل میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی
استان همدان